

Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2005

Henrik Brøseth
Roy Andersen

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt

LAGSPILL

ENTUSIASME

INTEGRITET

KVALITET

Samarbeid og kunnskap for framtidens miljøløsninger

NINAs publikasjoner

NINA Rapport

Dette er en ny, elektronisk serie fra 2005 som erstatter de tidligere seriene NINA Fagrapport, NINA Oppdragsmelding og NINA Project Report. Normalt er dette NINAs rapportering til oppdragsgiver etter gjennomført forsknings-, overvåkings- eller utredningsarbeid. I tillegg vil serien favne mye av instituttets øvrige rapportering, for eksempel fra seminarer og konferanser, resultater av eget forsknings- og utredningsarbeid og litteraturstudier. NINA Rapport kan også utgis på annet språk når det er hensiktsmessig.

NINA Temahefte

Som navnet angir behandler temaheftene spesielle emner. Heftene utarbeides etter behov og serien favner svært vidt; fra systematiske bestemmelsesnøkler til informasjon om viktige problemstillinger i samfunnet. NINA Temahefte gis vanligvis en populærvitenskapelig form med mer vekt på illustrasjoner enn NINA Rapport.

NINA Fakta

Faktaarkene har som mål å gjøre NINAs forskningsresultater raskt og enkelt tilgjengelig for et større publikum. De sendes til presse, ideelle organisasjoner, naturforvaltningen på ulike nivå, politikere og andre spesielt interesserte. Faktaarkene gir en kort framstilling av noen av våre viktigste forskningstema.

Annen publisering

I tillegg til rapporteringen i NINAs egne serier publiserer instituttets ansatte en stor del av sine vitenskapelige resultater i internasjonale journaler, populærfaglige bøker og tidsskrifter.

Norsk institutt for naturforskning

Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2005

Henrik Brøseth
Roy Andersen

Brøseth, H. & Andersen R. 2005. Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2005. - NINA Rapport 89. 19 pp.

Trondheim, september 2005

ISSN: 1504-3312

ISBN: 82-426-1633-7

RETTIGHETSHAVER

© Norsk institutt for naturforskning

Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

TILGJENGELIGHET

Åpen

PUBLISERINGSTYPE

Digitalt dokument (pdf)

KVALITETSSIKRET AV

Inga E. Bruteig

ANSVARLIG SIGNATUR

Forskningssjef Inga E. Bruteig (sign.)

OPPDRAKSGIVER(E)

Direktoratet for naturforvaltning

KONTAKTPERSON(ER) HOS OPPDRAGSGIVER

Morten Kjørstad, Terje Bø

NØKKEWORD

Jerv, *Gulo gulo*, yngleregistrering, overvåking, nasjonalt overvåkingsprogram, bestandsutvikling

KEY WORDS

Wolverine, *Gulo gulo*, monitoring, reproductions, populationsize

KONTAKTOPPLYSNINGER

NINA Trondheim

NO-7485 Trondheim

Telefon: 73 80 14 00

Telefaks: 73 80 14 01

NINA Oslo

Postboks 736 Sentrum

NO-0105 Oslo

Telefon: 73 80 14 00

Telefaks: 22 33 11 01

NINA Tromsø

Polarmiljøsentret

NO-9296 Tromsø

Telefon: 77 75 04 00

Telefaks: 77 75 04 01

NINA Lillehammer

Fakkeltgården

NO-2624 Lillehammer

Telefon: 73 80 14 00

Telefaks: 61 22 22 15

<http://www.nina.no>

Sammendrag

Brøseth, H. & Andersen R. 2005. Ynglere registreringer av jerv i Norge i 2005. - NINA Rapport 89. 19 pp.

På landsbasis har det i år blitt dokumentert eller antatt 61 ynglinger av jerv i Norge. Dette er det høyeste antallet siden den landsdekkende overvåkingen startet på 1990-tallet (Landa m.fl. 1998, 2001, Brøseth & Andersen 2004). Sammenlignet med 2004 er dette en økning på 14 ynglinger på landsbasis. Ser vi på det nasjonale bestandsestimatet basert på minimum antall ynglinger siste tre år så er det en økning fra 264 dyr i 2004 til 330 i 2005.

Generelt har det vært en bestandsøkning i nord. I Nord-Norge ble det i 2005 påvist det høyeste antallet ynglinger siden registreringene startet på 1990-tallet (43 ynglinger). Det er særlig Nord-Trøndelag (deler av region 6), Nordland (region 7) og Finnmark (deler av region 8) som har en økning i antall ynglinger siste året. Bestandsestimatene, basert på antall ynglinger i 2003-2005, for de tre nordligste regionen (region 6, 7 og 8) indikerer en bestandsøkning på 10-20 dyr i hver av disse regionene.

Det ble registrert 18 ynglinger i Sør-Norge i år. Dette er omtrent det antallet man registrerte i Sør-Norge i 2003, og er en betydelig nedgang i forhold til toppåret i 2004 hvor det ble registrert 26 ynglinger. Bestandsestimatene, basert på antall ynglinger i 2003-2005, i region 1, 3 og 5 er stabile eller svakt økende.

Henrik Brøseth & Roy Andersen, Norsk institutt for naturforskning, Tungasletta 2, N-7485 Trondheim. henrik.broseth@nina.no, roy.andersen@nina.no

Abstract

Brøseth, H. & Andersen R. 2005. Monitoring of active wolverine dens in Norway in 2005. - NINA Rapport 89. 19 pp.

A total of 61 wolverine reproductions were found in Norway in 2005. This is the highest number registered in a year since the monitoring of active wolverine dens started throughout the country in the beginning of the 1990s. This is an increase of 14 reproductions compared to 2004. The population estimate, based on the minimum number of reproductions the last three years, indicates an increase from 264 animals in 2004 to 330 animals in 2005.

The northern parts of Norway has in general had a population increase and the number of reproductions is the highest number found in this area (43 reproductions) since the monitoring of active wolverine dens started in the early 1990s. Nord-Trøndelag (part of region 6), Nordland (region 7) and Finnmark (part of region 8) are the areas within this part of the country that have had an increase in the number of reproductions this last year. The population estimates based on the number of reproductions found in the three northern most regions (region 6, 7 and 8), compared with the population estimates from 2004, indicates a population increase of 10-20 animals in each of these regions.

A total of 18 reproductions were found in the southern parts of Norway and this is approximately the same as the number found in 2003, but clearly fewer than the 26 found in 2004. The population estimates based on the number of reproductions found in regions 1, 3 and 5 are stable or with a slight increase.

Henrik Brøseth & Roy Andersen, Norwegian Institute for Nature Research, Tungasletta 2, N-7485 Trondheim. henrik.broseth@nina.no, roy.andersen@nina.no

Innhold

Sammendrag	3
Abstract	4
Innhold	5
Forord	6
1 Innledning	7
2 Materiale og metoder	9
3 Resultater	12
4 Diskusjon	18
5 Referanser	19

Forord

En årlig nasjonal overvåking av antall jerveynglinger lar seg ikke gjennomføre uten et stort antall personer som legger ned en betydelig innsats. Vi vil her benytte sjansen til å takke alle de som har bidratt til at dette arbeidet lar seg gjennomføre. Det gjelder både de som har utført feltregistreringene og de som har stått for planlegging, koordinering og kvalitetssikring av arbeidet.

Trondheim, september 2005

Henrik Brøseth

1 Innledning

Jerven er det største medlemmet av mårfamilien og lever i uberørte fjell, tundra og nordlige skogsområder både i Eurasia og Nord-Amerika. I Norge finnes den først og fremst i fjellområdene langs riksgrensa til Sverige og Finland, fra Sør-Trøndelag og nordover. Ellers finnes også en bestand i Sør-Norge med hovedtyngden rundt Snøhetta og de tilgrensende fjellområdene, men det er gjort observasjoner så langt sør som sør for Hardangervidda. Jervens kraftige kroppsbygning gjør at den i utseende er snarlik en liten bjørn, men bevegelsesmønster og atferd viser tydelig at den tilhører mårdyrene. Kroppen er ekstremt fleksibel og jerven beveger seg lett gjennom trange åpninger i steinurer i bratte dalsider hvor den har sitt favorittoppholdssted. Den er godt tilpasset kalde og barske klimatiske forhold. Den kan drepe byttedyr som er mange ganger større enn den selv. Det finnes til og med tilfeller der jerv har drept så store dyr som elg. Den er i stand til å transportere store kroppsdeler av, eller hele byttedyr, flere kilometer til et matlager eller et hi for senere bruk. Bittet er ekstremt kraftig. Kjeveutforming, tannsett og tilhørende muskulatur gjør det mulig for jerven å spise frossent kjøtt og knuse tykke ben slik at den kan nyttiggjøre seg marginen.

Jerven har store labber som gjør at den flyter godt selv i løs snø og at den lett kan grave tunneler gjennom tykk og hardpakket snø, ned til et matlager eller et kadaver hvor den kan bli værende i flere dager. Føttene er korte og den har fem tær med ganske lange klør på hver pote slik at den lett kan klatre opp islagte stupbratte skrenter og i trær. Jervens hode er grovt og avrundet, med små øyne og små avrundede ører. Hannene veier 12-18 kg og er i snitt 30-40% større enn hunnene som veier fra 8-12 kg.

Pelsen er tykk, glatt og finnes i fargevarianter fra mørk brun til sort. De fleste individene har en tynn sølvgrå "ansiktsmaske" og pelsen har som regel en tydelig gulgrå stripe som går fra skuldrene og bakover til i overkanten av den 25-35 cm lange buskete halen. Hos noen individer finnes hvite pelsflekker på undersiden av strupen og/eller brystet.

Jerven kommuniserer med korttrekkende lyder og duftmarkeringer. Når den er sammen med artsfrender benyttes mange forskjellige strupelyder fra dyp knurring til bjeffelyder. Kjemisk kommunikasjon via duftmarkeringer skjer ved hjelp av urin, ekskrementer og å gni duftkjertlene mot stubber, steiner og busker. Jerven har velutviklede duftkjertler i endetarm og ved kjønnsorganene.

Om vinteren spiser jerven hovedsakelig reinsdyr som den enten har funnet som åtsel eller drept selv. Den har en fabelaktig luktesans og kan lukte seg fram til et kadaver over lange avstander. Et kadaver eller byttedyr som er så stort at det ikke kan spises med det samme, blir tatt vare på til senere bruk. Jerven stykker det opp og gjemmer restene spredt rundt i terrenget; i snøbreer, steinurer, bekker eller myrhull. En hunn kan gjøre bruk av slike matlager som mat til seg selv og ungene opp til et halvt år senere. Den mer varierte sommerdietten består av fugler, små og mellomstore pattedyr, planter, rein og sau, samt kadavre av andre større byttedyr som kan være drept av gaupe, ulv eller bjørn.

Jerven har forsinket fosterutvikling. Parringen skjer i april-august. Befruktede egg forblir i et lite utviklet "dvale"-stadium (blastocyst) inntil de fester seg til livmoren i løpet av november-mars. Selve fosterutviklingen tar kun 30-50 dager. Ungene kan komme til verden i perioden fra januar til april, men de aller fleste fødes i månedsskiftet februar-mars. Kullstørrelsen varierer fra 1-5 unger, men det vanligste er 2-3. Ungene fødes pelskledd med lukkede øyne og uten tenner. Ved fødselen er pelsfargen hvit, ungene veier 80-90 gram og kroppslengden er omtrent 12 cm. Ungene dier moren fram til de er 9-10 uker gamle og begynner å farte rundt sammen med moren fra slutten av april. Valpene vokser hurtig og er nesten helt utvokst i september ved 6-7 måneders alder. De blir gradvis uavhengige av moren og klarer seg vanligvis selv fra midten av september. Noen unger forblir i territoriet til mor, søsken og den dominante hannen inntil de blir kjønnsmodne. Men vanligvis vandrer de ut av oppvekstområdet før de er 12 måneder gamle. Hunnene blir kjønnsmodne når de er 15 måneder, men bare et fåtall av dem får unger som 2

åringer. Hannene blir kjønnsmodne ved 14 måneders alder, men oppnår sjelden å parre seg før de er 3-4 år gamle. Det er ikke dokumentert yngling hos tisper eldre enn 10 år og det kan virke som de fleste slutter å reprodusere allerede ved 8-årsalderen. Hannene ser ut til å bli utkonkurrert av yngre hanner allerede ved 5-7 års alder.

Hunnene tar i bruk hiet i februar-mars. Dette hiet blir brukt gjennom det meste av dieperioden, men mot slutten av denne blir valpene som regel flyttet til sekundærhi/dagleier i nærheten. Årsakene til dette er ukjent, men mulige forklaringer kan være snøsmelting, menneskelig forstyrrelse, parasitter i hiet eller for å unngå at andre rovdyr skal finne hiet. Fra slutten av april til begynnelsen av juni, når ungene er 3-4 kg og begynner å bli flinke til å bevege seg, forlates hiområdet. Ungene følger mora rundt i territoriet til matlager hun i forveien har etablert. Ennå mens ungene er for små til å jakte blir de forlatt på disse stedene mens mora er ute og jakter. Her er de ofte godt beskyttet av hulrom under større steinblokker, steinurer, berg, eller snøbreer. Allerede i juni begynner ungene å gå på egne oppdagelsesturer og kan bevege seg flere kilometer på egenhånd.

De samme hiplassene benyttes ofte flere år på rad. I områder hvor jerven har vært utryddet, men har etablert seg på nytt, er det ofte de samme hiplassene som tidligere ble brukt som igjen benyttes. Det finnes også eksempler på at døtre har arvet hilokaliteten etter mora når denne har blitt gammel eller har dødd. Dette tyder på at gode hiplasser kan være en begrensende faktor for jerv.

Der hvor jerven finnes, opptrer den alltid i lave tettheter. De tetteste bestandene som er registrert er én jerv per 40 km², mens det noen steder i lavtetthetsbestander bare finnes én jerv per 800 km². Sammenlignet med rovdyr av tilsvarende størrelse, har jerven svært store leveområder. Leveområdene varierer i størrelse med områdets kvalitet, kjønn, sosial status til de forskjellige individer og årstidene. Tisper med unger har de minste leveområdene. Ungdyr og svært gamle individer som ikke har noe territorium kan streife over områder på flere tusen kvadratkilometer. Bruken av leveområdene varierer også med årstid. Om vinteren forflytter områdebruken seg til mer lavereliggende områder trolig fordi det på denne tid finnes større tilgang på byttedyr og åtsler her.

Vår kunnskap om jervens sosiale organisering og utvandring er sparsom. Jerven er solitær som de fleste andre mårdyr, men selv om den er solitær møter den ofte andre artsfrender. Til en viss grad så overlapper områdebruken hos begge kjønn. Innen kjønnene varierer overlapp i områdebruken betydelig, men sesongmessige mønstre ser ut til å forekomme. De fleste hunner med unger har territorier, som spesielt om sommeren, overlapper lite med andre tisper med unger. Hunner som ikke har unger kan overlappes med andre hunner gjennom hele året. Hannene ser ut til å være mest territoriale i parringsperioden som er fra april til august, mens de i større grad overlapper med hverandre gjennom resten av året.

Det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt overvåker i dag bestandsstørrelse og bestandsutvikling hos jerv i Norge ved registrering av årlige ynglinger. Denne rapporten gir en oversikt over resultatene fra dette arbeidet som er utført på landsbasis i 2005, og ser disse opp i mot tidligere års resultater.

2 Materiale og metoder

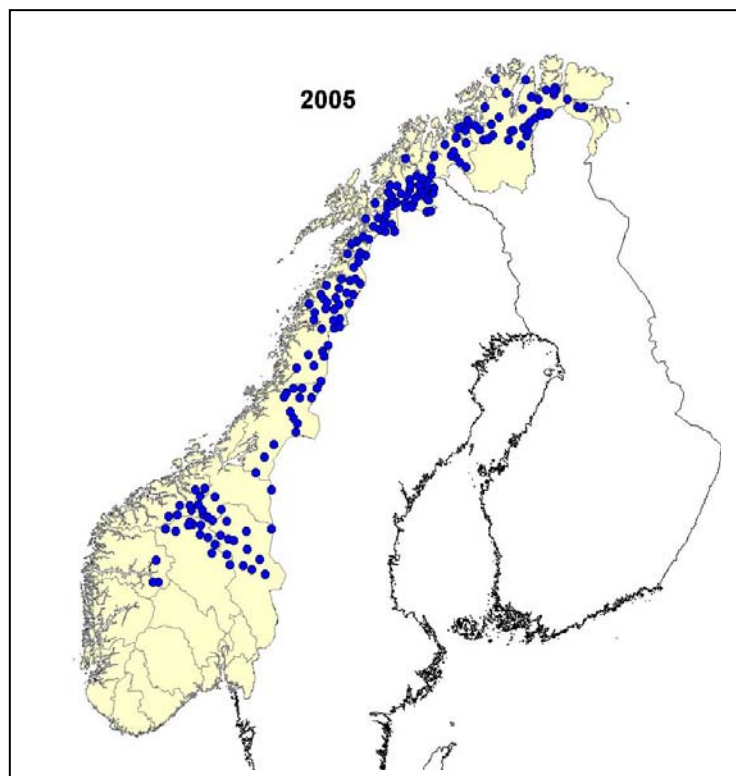
De årlige yngleregistreringene av jerv i Norge utføres i henhold til "Instruks for yngleregistrering av jerv" utarbeidet av det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt (Andersen m.fl. 2002, Andersen & Brøseth 2002a, b).

Metoden er basert på en betydelig feltinnsats i registreringsarbeidet. Statens Naturoppsyn (SNO) har det regionale ansvaret for arbeidet som utføres av registreringspersonell lokalt (Fjelltjenesten, fjellstyrer, bygdeallmenninger og lokale rovviltkontakter) og SNO sitt eget personell. Registreringene gjøres på snøføre i perioden 1. mars til ut snøsesongen. I tillegg kommer etterkontroller på barmark (juni-juli) der ytterligere opplysninger er påkrevd i forbindelse med registreringsarbeidet.

I år ble det utsendt i alt 198 registreringsskjema for kontroll av tidligere kjente ynglelokaliteter hos jerv fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for store rovdyr. Disse ble distribuert til regionale koordinatorene i Statens naturoppsyn (SNO) som vist i **tabell 1**, og danner grunnlaget for yngleregistreringene av jerv i 2005.

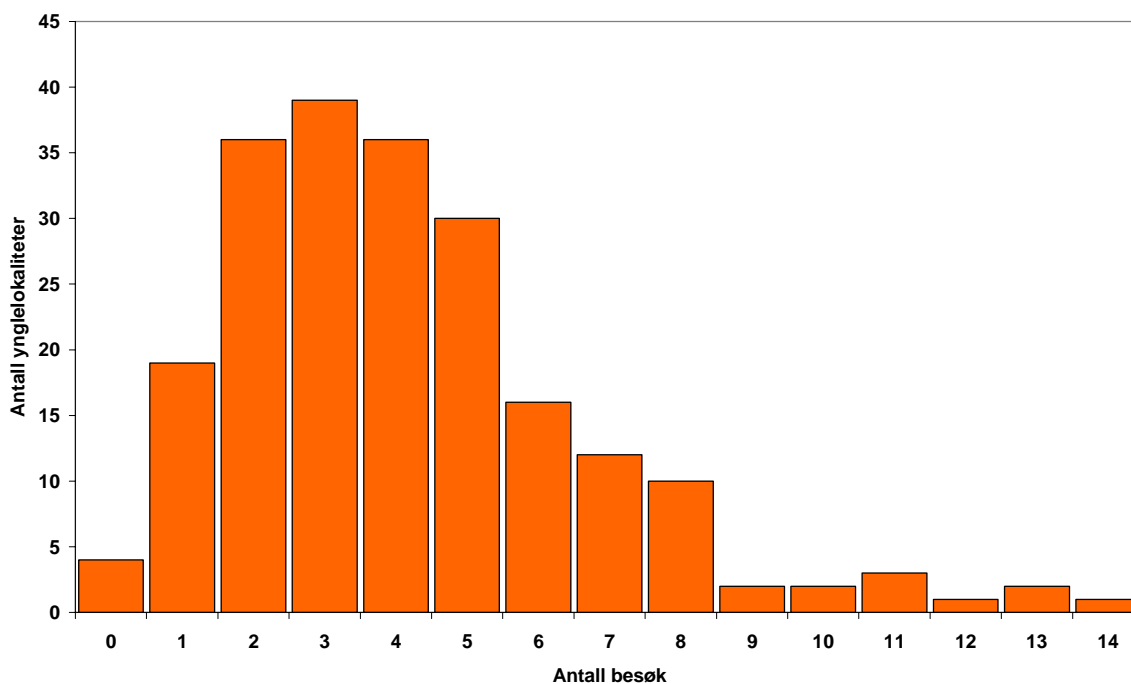
Tabell 1. Oversikt over utsendte registreringsskjema for kontroll av tidligere kjente ynglelokaliteter hos jerv i det nasjonale overvåkingsprogrammet for store rovdyr i 2005.

Fylke	Antall skjema utsendt
Finnmark	39
Troms	50
Nordland	53
Nord-Trøndelag	13
Sør-Trøndelag	8
Møre og Romsdal	8
Oppland	12
Hedmark	12
Sogn og Fjordane	3
Sum	198

Fra regionalt nivå har det praktiske arbeidet med kontroll av kjente ynglelokaliteter blitt utført av Statens Naturoppsyn (SNO) eller delegert til lokalt nivå, hvor bla Statskog ved Fjelltjenesten, Fjellstyrer, Bygdeallmenninger, lokale rovviltkontakter og privatpersoner med spesialkompetanse har vært det utøvende leddet i overvåkingen. Registreringspersonell har i 2005 foretatt 885 besøk innenfor kjente ynglelokaliteter av jerv i Norge, en økning på 23% i forhold til 2004 (Brøseth & Andersen 2004). Dette tilsvarer et snitt på 4,2 besøk i hver ynglelokalitet (**figur 1**, 3,6 i 2004, 3,9 i 2003 (Brøseth & Andersen 2003, 2004)). I tillegg til kontroll av kjente lokaliteter har det blitt lagt ned en betydelig innsats i leting etter "nye" ynglelokaliteter.

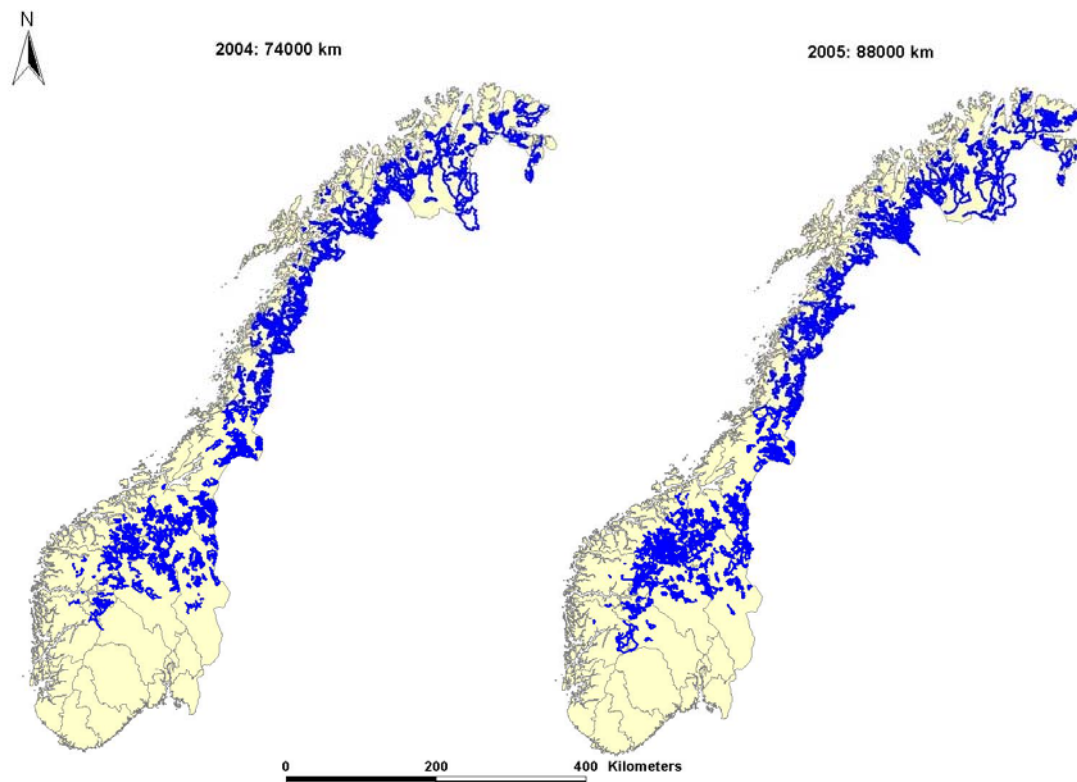
Også i år er det gjennomført en systematisk registrering av den geografiske fordelingen av leteinnsatsen. Dette har skjedd ved at registreringspersonellet har dokumentert egen leteinnsats (snøscooter, ski, truger m.m.) ved bruk av GPS-mottaker eller kartkopier med inntegnede løyper. Ved bruk av GPS blir sporløypa lagret i GPS'en (track-log), overført til en PC og oversendt til det nasjonale overvåkingsprogrammet. Personell som ikke har brukt GPS har tegnet inn sine sporløyper på kartkopier og oversendt disse til overvåkingsprogrammet. Her har disse manuelt blitt digitalisert og systematisert sammen med GPS-sporløypene. Ved å sammenstille dette på digitale kart er det utarbeidet en detaljert oversikt over hvor registreringene har vært gjennomført (**figur 2**). I alt summerer den registrerte leteinnsatsen seg til i overkant av 88000 km (**tabell 2**).

Figur 1. Fordelingen av antall besøk på kjente ynglelokaliteter av jerv i Norge i 2005.

Tabell 2. Overvåkingsinnsats (km) registrert med GPS og kartkopier i forbindelse med yngleregistrering av jerv i Norge i 2005.

Fylke	Kart (km)	GPS (km)	Total (km)	%GPS
Finnmark	0	17341,5	17341,5	100
Troms	0	14731,0	14731,0	100
Nordland	56,0	19159,6	19215,5	100
Nord-Trøndelag	0	5882,4	5882,4	100
Sør-Trøndelag	0	5405,4	5405,4	100
Møre og Romsdal	199,1	3666,0	3865,1	95
Oppland	1239,0	10338,8	11577,9	89
Hedmark	0	4995,0	4995,0	100
Sogn og Fjordane, Hordaland og Buskerud	0	5456,2	5456,2	100
Sum	1494,1	86975,9	88470,0	98

Figur 2. Geografisk fordeling av innsatsen ved yngleregistrering av jerv i Norge i 2004 og 2005.

Sammenlignet med fjoråret ser vi på landsbasis en økning på 20-23% i leteinnsatsen knyttet til yngleregistreringene av jerv. Denne økningen skyldes en generell økning i leteinnsats i flere fylker i forhold til tidligere år. Det forholdet som har bidratt mest til økningen i år er at gunstige registreringsforhold har gitt en lengre registreringsperiode de fleste steder. Allikevel må den registrerte leteinnsatsen på landsbasis sees på som et minimum, spesielt i forhold til at tekniske problemer med GPS-utstyret kan ha medført tap av noe data.

I tillegg til datagrunnlaget fra overvåkingen av ynglelokaliteter er det i oppsummeringen av minimum antall ynglinger av jerv i Norge i 2005 gjennomgått det innkomne fallvilt og jaktmateriale på jerv fra sesongen 2005. Yngleregistreringene er også vurdert opp i mot alle registrerte synsobservasjoner av flere jerver i lag siden 1. juni 2005 med tanke på mulige familiegrupper (Rovbase 2.5 pr. 27.09.2005). Det var registrert tre observasjoner av tisper og/eller valper som per dato var antatte eller dokumenterte i Rovbasen. Alle disse verifiserte synsobservasjonene knyttes til kjente ynglelokaliteter. To av de verifiserte synsobservasjonene knyttes til hver sin lokalitet som fra før hadde status antatt (NST-010, NOP-015). En av de verifiserte synsobservasjonene medførte en oppjustering av status på lokaliteten fra ingen yngling til dokumentert (NTR-060). Eventuelle andre synsobservasjoner av familiegrupper i sommer og høst som per dato ikke er innrapportert i Rovbasen og vurdert kan gi en økning i det endelige antallet ynglinger for 2005.

Basert på minimum antall registrerte ynglinger siste treårsperiode estimerer vi bestanden av jerv i Norge ved bruk av metoden beskrevet av Landa m.fl. (1998, 2001).

3 Resultater

Resultatene fra årets yngleregistreringer viser at det på landsbasis er dokumentert eller antatt yngling av jerv på 61 lokaliteter. Det er dokumentert eller antatt yngling på 43 lokaliteter i fylkene fra Nord-Trøndelag og nordover (**tabell 3, figur 3**), mens det i Sør-Norge er dokumentert eller antatt yngling på 18 lokaliteter (**tabell 3, figur 3**).

Ved behandlingen av den siste stortingsmeldingen for rovvilt (St.meld. nr 15 (2003-2004) Rovvilt i norsk natur, Innst. S.nr. 174) ble det vedtatt åtte forvaltningsregioner for rovvilt i Norge: Region 1 – som omfatter Sogn og Fjordane, Hordaland, Rogaland og Vest-Agder, Region 2 – som omfatter Aust-Agder, Telemark, Buskerud og Vestfold, Region 3 – som omfatter Oppland, Region 4 – som omfatter Østfold, Oslo og Akershus, Region 5 – som omfatter Hedmark, Region 6 – som omfatter Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag, Region 7 – som omfatter Nordland, og Region 8 – som omfatter Troms og Finnmark (**figur 5**). Vi har ved rapporteringen av ynglinger hos jerv fordelt ynglingene på de åtte ulike regionene og estimert bestandsstørrelsen på våren basert på minimum antall ynglinger i perioden 2003-2005 (**tabell 4, figur 5**). Utviklingen i minimum antall ynglinger i perioden 2000-2005 i de ulike regionene er vist i **figur 4**. Basert på minimum antall ynglinger i perioden 2003-2005 er bestanden av jerv i Norge estimert til 330 ± 42 (SE) voksne individer våren 2005 (**tabell 4**).

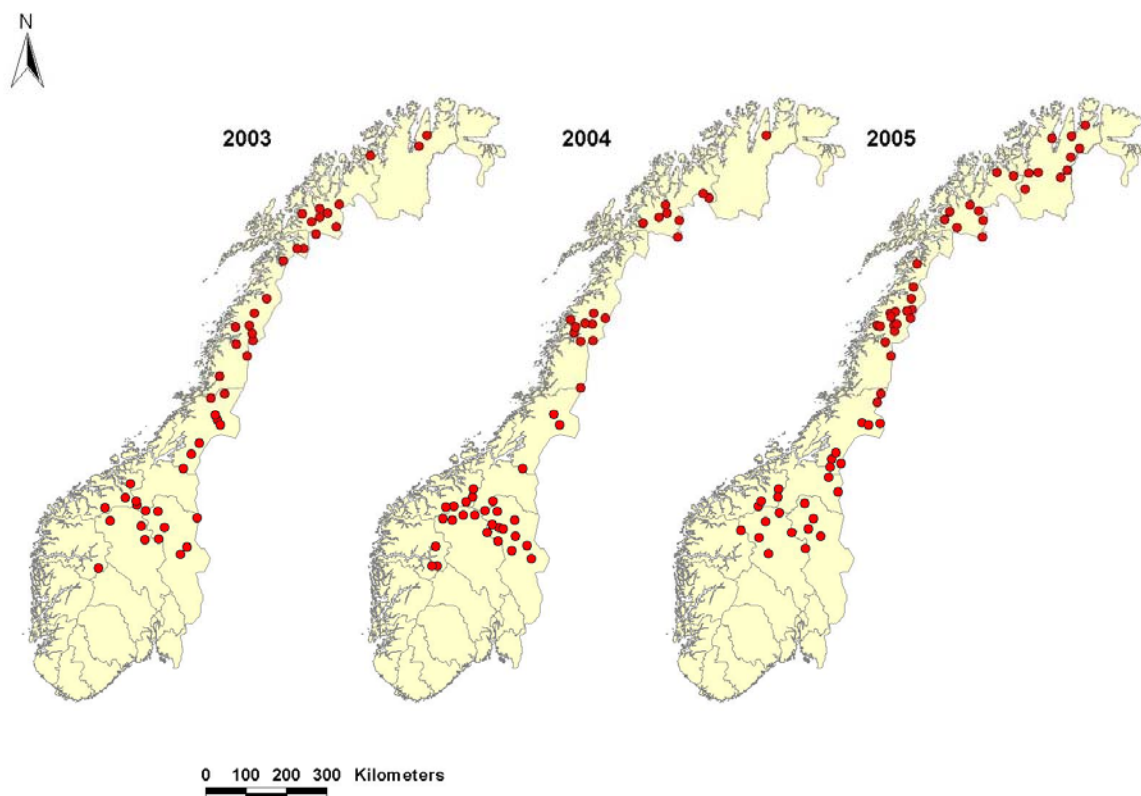
Tabell 3. Oversikt over status i 2005 på ynglelokaliteter hos jerv registrert i det nasjonale overvåkingsprogrammet for store rovdyr.

Fylke	Status på ynglelokalitet					Sum
	Dokumentert yngling	Antatt yngling	Usikker yngling	Ingen yngling	Ikke kontrollert	
Finnmark	8	2	1	26	4	41
Troms ^{a)}	8	1	2	40	0	51
Nordland ^{b)}	14	2	0	39	0	55
Nord-Trøndelag ^{c)}	6	2	0	8	0	16
Sør-Trøndelag	2	2	0	6	0	10
Møre og Romsdal	2	1	0	5	0	8
Oppland	5	2	0	8	0	15
Hedmark ^{c)}	3	1	0	10	0	14
Sogn og Fjordane	0	0	0	3	0	3
Sum	48	13	3	145	4	213

a) - Inkludert en dokumentert ynglelokalitet hvor tisper og 2 unger er avlivet.

b) - Inkludert en dokumentert ynglelokalitet hvor tisper og 1 unge er avlivet.

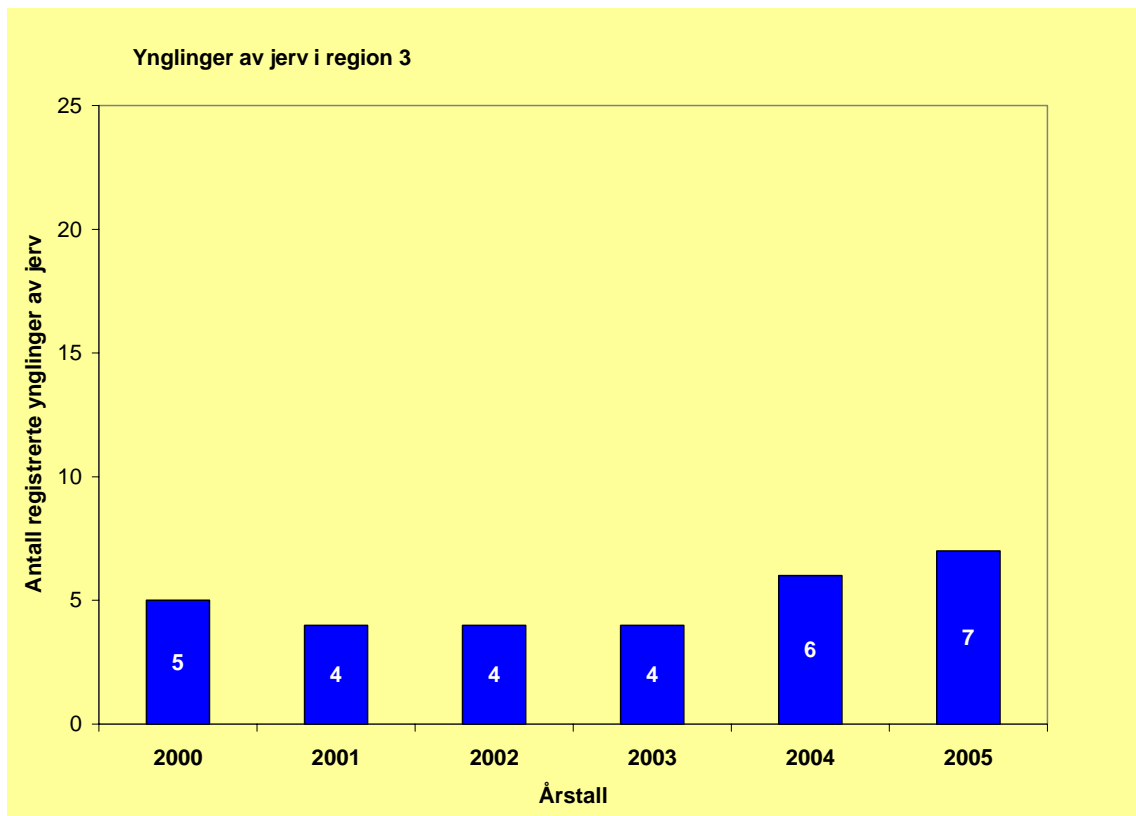
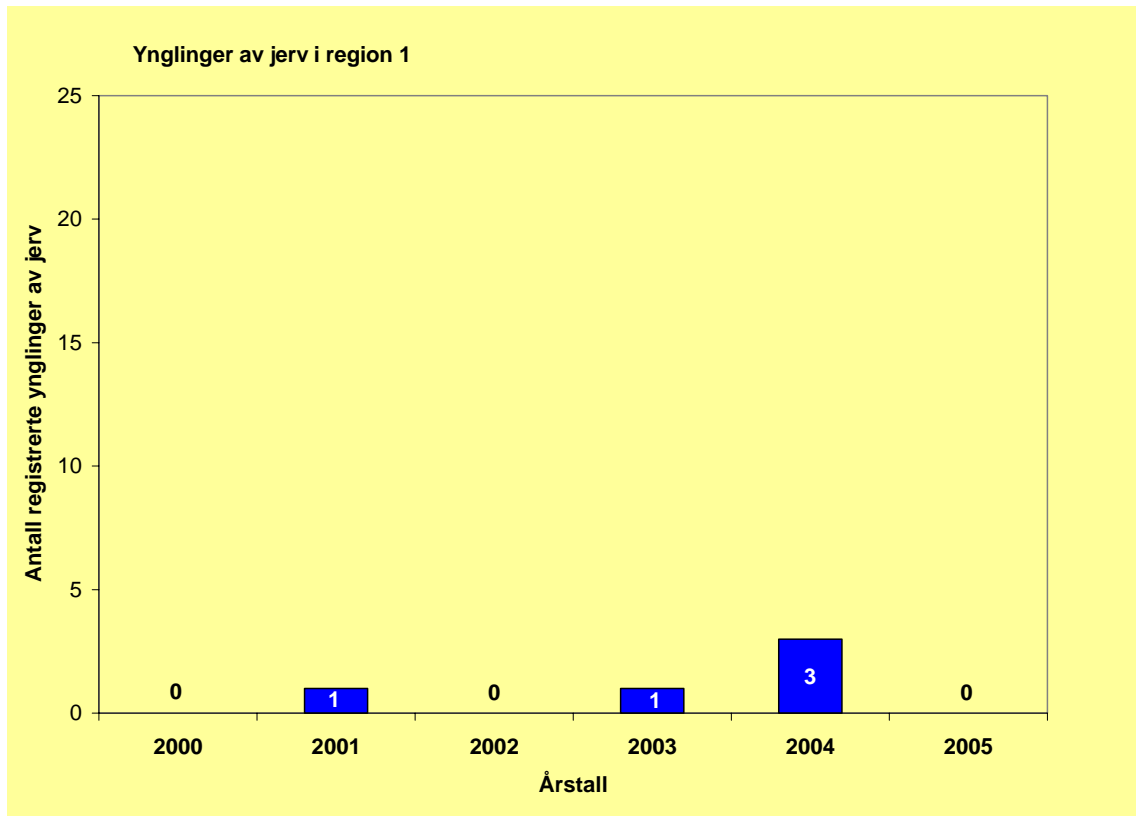
c) - Inkludert en dokumentert ynglelokalitet hvor tisper og 3 unger er avlivet.

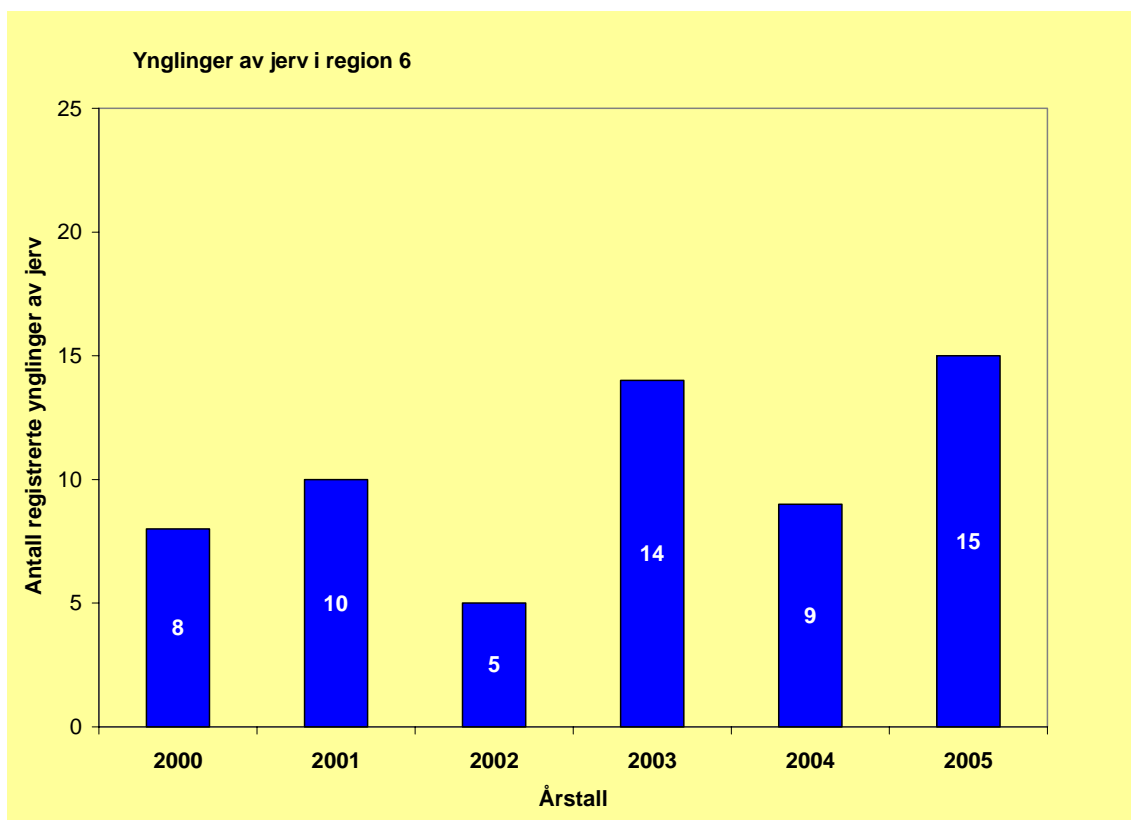
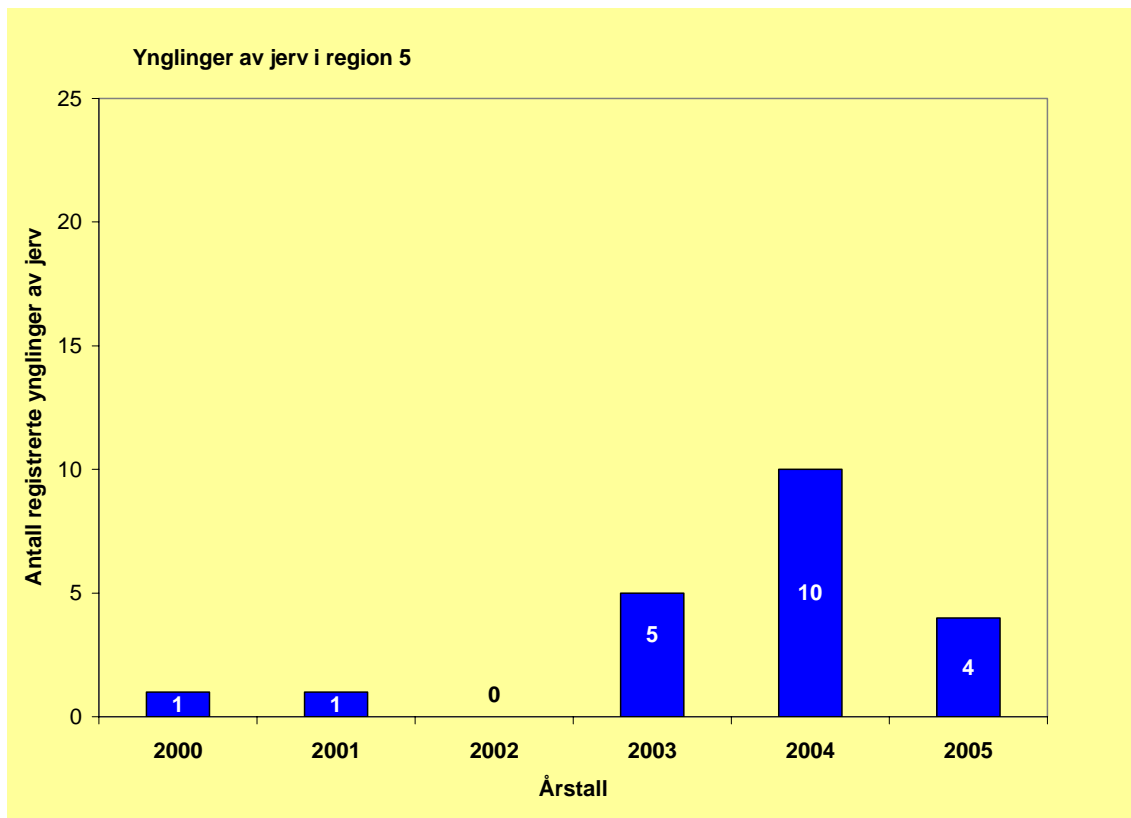

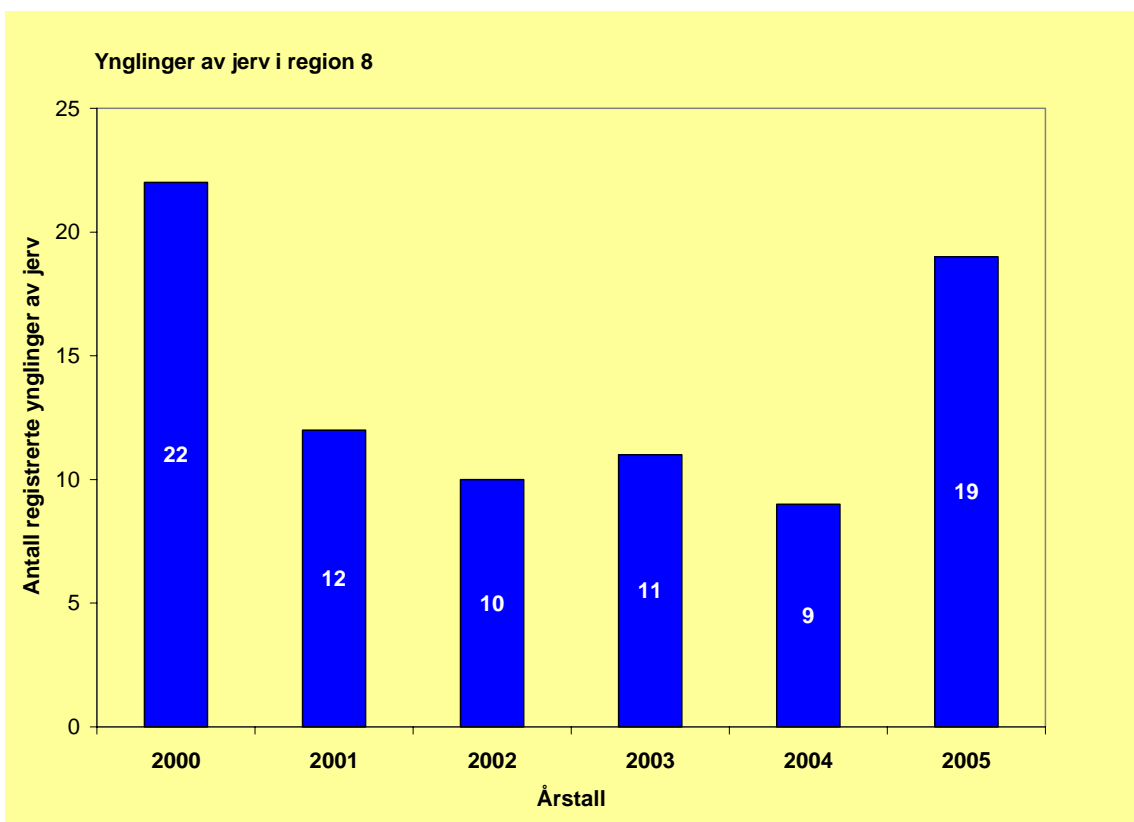
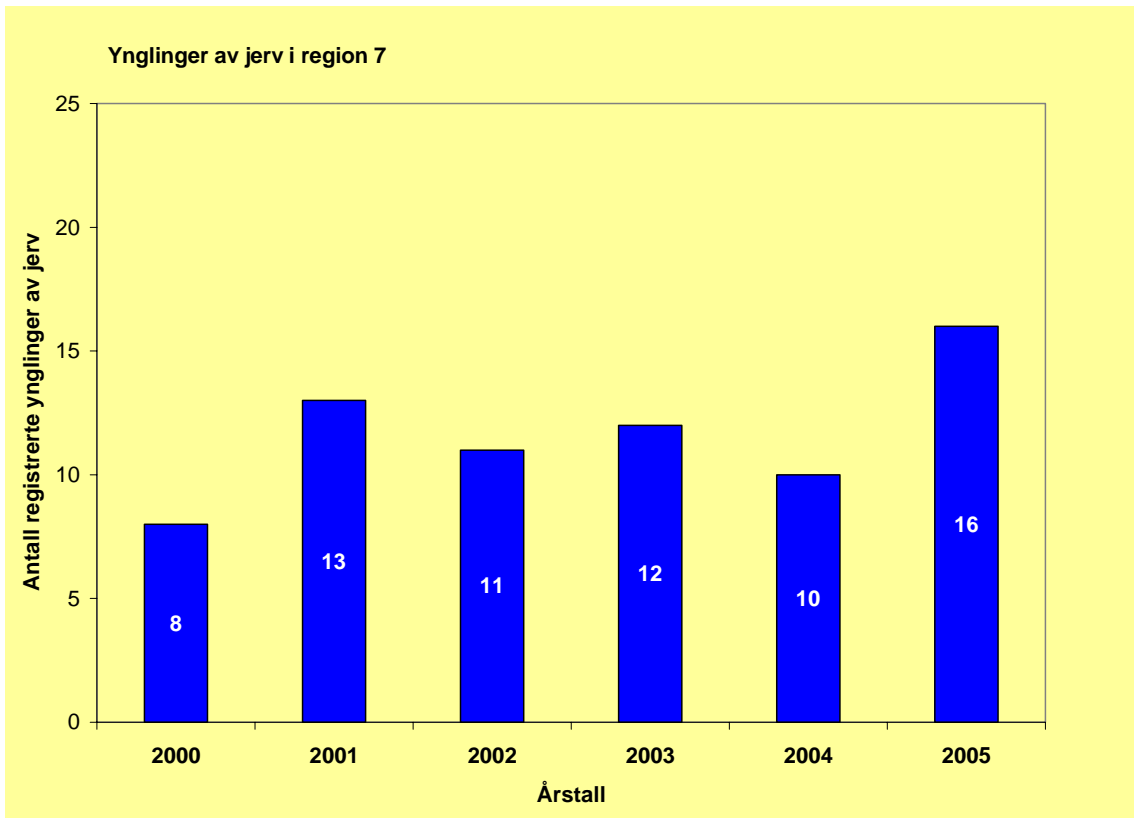
Figur 3. Kart som viser fordelingen av dokumenterte og antatte ynglinger av jerv i Norge i 2003-2005. I alt er det registrert yngling på 43 lokaliteter i Nord-Norge og 18 i Sør-Norge i 2005.

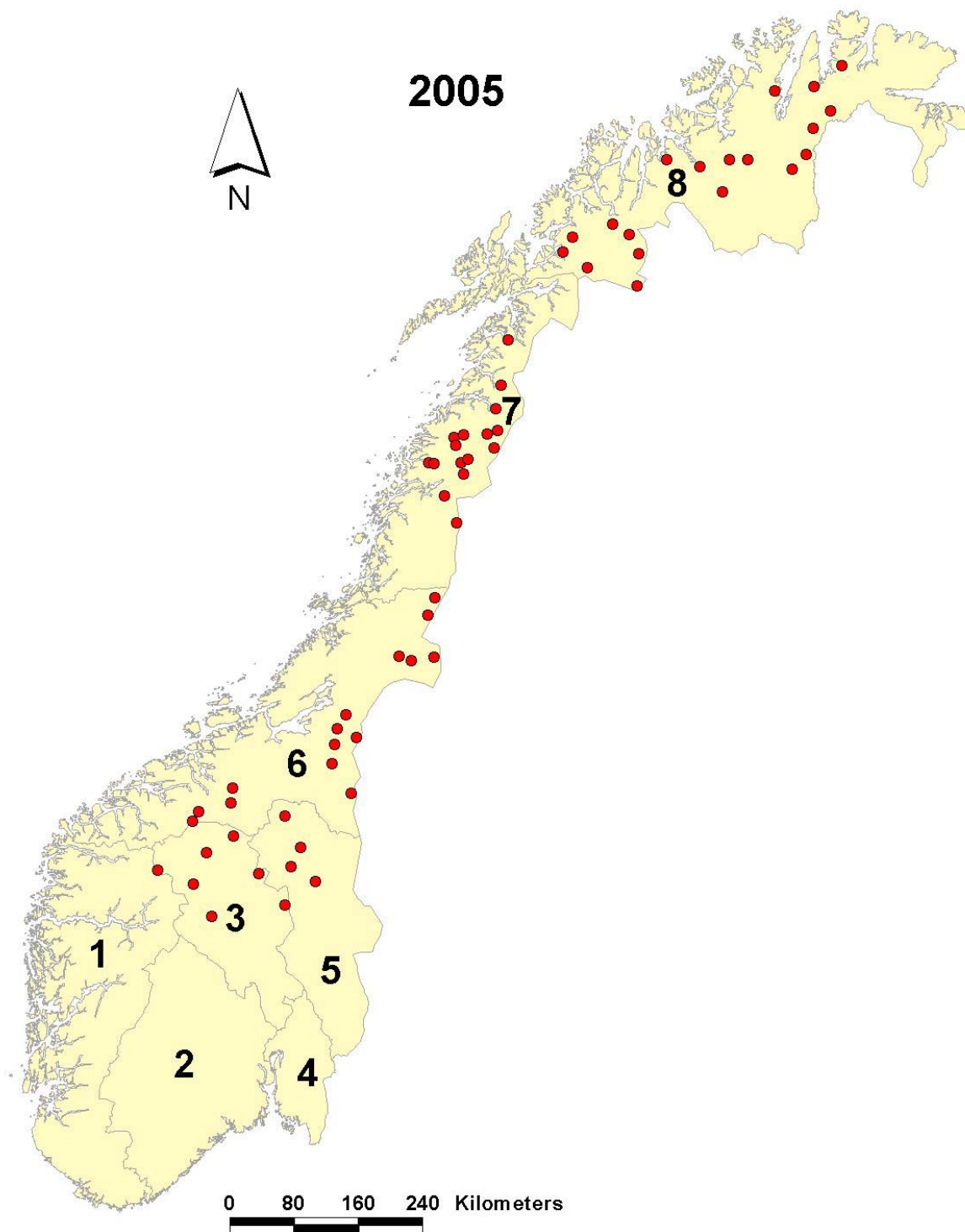
Tabell 4: Antall registrerte ynglinger i perioden 2003–2005 og et bestandsestimat av minimum antall voksne jerv i Norge basert på at tispene først yngler som 3 åringer og at ynglefrequensen er 0,632. Region 1 –omfatter Sogn og Fjordane, Hordaland, Rogaland og Vest-Agder, Region 2 –omfatter Aust-Agder, Telemark, Buskerud og Vestfold, Region 3 –omfatter Oppland, Region 4 –omfatter Østfold, Oslo og Akershus, Region 5 –omfatter Hedmark, Region 6 –omfatter Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag, Region 7 –omfatter Nordland, og Region 8 –omfatter Troms og Finnmark.

Forvaltnings region	Nasjonalt bestandsmål	2003	2004	2005	Gjennomsnitt	Antall	SE
1	-	1	3	0	1.3	8,5	4,9
2	-	0	0	0	0.0		
3	4	4	6	7	5.7	36,2	7,6
4	-	0	0	0	0.0		
5	5	5	10	4	6.3	40,5	12,2
6	10	14	9	15	12.7	81,0	17,6
7	10	12	10	16	12.7	81,0	15,8
8	10	11	9	19	13.0	83,1	24,2
Sum	39	47	47	61	51.7	330,4	42,4

Figur 4. Antall registrerte ynglinger av jerv i perioden 2000-2005 fordelt på rovviltregioner.

Figur 5. Forvaltningsregionene og geografisk fordeling av ynglingene av jerv i 2005.

4 Diskusjon

I år ble det påvist 61 dokumenterte eller antatte ynglinger av jerv i Norge. Dette er det høyeste antallet siden den landsdekkende overvåkingen startet på 1990-tallet (Landa m.fl. 1998, 2001, Brøseth & Andersen 2004). Sammenlignet med 2004 er dette en økning på 14 ynglinger på landsbasis. Ser vi på det nasjonale bestandsestimatet basert på minimum antall ynglinger siste tre år så er det en økning fra 264 dyr i 2004 til 330 i 2005.

Generelt har det vært en bestandsøkning i nord. I Nord-Norge ble det i 2005 påvist det høyeste antallet ynglinger siden registreringene startet på 1990-tallet (43 ynglinger). Det er særlig Nord-Trøndelag (deler av region 6), Nordland (region 7) og Finnmark (deler av region 8) som har en økning i antall ynglinger siste året. Bestandsestimatene basert på antall ynglinger i 2003-2005 for de tre nordligste regionen (region 6, 7 og 8) indikerer en bestandsøkning på 10-20 dyr i hver av disse regionene sammenlignet med estimatene basert på antall ynglinger i perioden 2002-2004 (Brøseth & Andersen 2004).

Det ble registrert 18 ynglinger i Sør-Norge i år. Dette er omtrent det antallet man registrerte i Sør-Norge i 2003, og er en betydelig nedgang i forhold til toppåret i 2004 hvor det ble registrert 26 ynglinger. Men ser vi på bestandsestimatene basert på antall ynglinger siste tre år i region 1, 3 og 5 så er de stabile eller svakt økende sammenlignet med estimatene basert på antall ynglinger i perioden 2002-2004 (Brøseth & Andersen 2004).

I grove trekk kan man si at registreringsforholdene på landsbasis under årets registreringsarbeid var gode og at registreringssesongen på snøføre var lengre enn foregående år. Dette har gitt seg tydelig utslag i en økning av antall besøk på ynglelokaliteter (23% økning) og antall kilometer leteinnsats (20% økning) sammenlignet med 2004.

Statens Naturoppsyn (SNO) hadde også i år det overordnede ansvaret for registreringsarbeidet i hele landet. Når det gjelder innrapportering, utfylling av skjema og registrering i Rovbasen 2.5 ser vi også i år en forbedring sammenlignet med tidligere år på dette området. Fotodokumentasjon og utfyllende informasjon i forbindelse med registreringsarbeidet er nå vedlagt de aller fleste yngleregistreringsskjemaene, men det er fortsatt noen registreringssskjema hvor man kan være mer tydelig på hva som er registrert på de enkelte besøkene i ynglelokaliteten. Dette er svært verdifullt som vurderingsgrunnlag på en del av lokalitetene.

5 Referanser

- Andersen, R., Landa, A., Brøseth, H. & Linnell, J.D.C. 2002. Instruks for ynglere registrering av jerv – Del A. - *NINA-notat*. 23pp. <http://nidaros.nina.no/Overvaking/Instrukser/Ajerv.pdf>
- Andersen, R. & Brøseth, H. 2002a. Instruks for ynglere registrering av jerv – Del B. - *NINA-notat*. 9pp. <http://nidaros.nina.no/Overvaking/Instrukser/Bjerv.pdf>
- Andersen, R. & Brøseth, H. 2002b. Instruks for ynglere registrering av jerv – Del C. - *NINA-notat*. 11pp. <http://nidaros.nina.no/Overvaking/Instrukser/Cjerv.pdf>
- Brøseth, H. & Andersen, R. 2003. Ynglere registrering av jerv i Norge i 2003. - *NINA Minirapport* 016, 9pp.
- Brøseth, H. & Andersen, R. 2004. Ynglere registrering av jerv i Norge i 2004. - *NINA Minirapport* 077. 11pp.
- Landa, A., Tufto, J., Franzén, R, Bø, T., Lindén, M. & Swenson, J.E. 1998. Active wolverine *Gulo gulo* dens as a minimum population estimator in Scandinavia. - *Wildlife Biology* 4: 159-168.
- Landa, A., Tuftø, J., Andersen, R. & Persson, J. 2001. Aktive ynglehi hos jerv som bestandsestimator basert på nye data om alder for første yngling. - *NINA notat*. 10pp.

NINA Rapport 89

ISSN:1504-3312

ISBN: 82-426-1633-7

Norsk institutt for naturforskning

NINA Hovedkontor

Postadresse: NO-7485 Trondheim

Besøks/leveringsadresse: Tungasletta 2, NO-7047 Trondheim

Telefon: 73 80 14 00

Telefaks: 73 80 14 01

Organisasjonsnummer: 9500 37 687

<http://www.nina.no>